

Abstract

Democratic Peace and (Conditional) Democratic Pacifism: A Theoretical and Empirical Look at Normative Democratic Peace Theory

Democratic peace theory, especially in its normative version, is based on the assumption of the peace-promoting role of the democratic citizen. Still, the attitudes and preferences of individuals toward the use of armed force are rarely investigated explicitly. Neither has existing research satisfactorily accounted for why the democratic peace only exists at the dyadic level. Our study seeks to answer both these challenges. Firstly, we survey the democratic peace literature, emphasizing in particular normative theory and the discrepancy between dyadic and monadic democratic peace. Secondly, using data from the World Values Survey, we show that democratic citizens really *are* more pacifistic than citizens of other regime types. Thirdly, we argue that this «democratic pacifism» is a *conditional* pacifism limited to certain types of war and certain types of opponent. Normative democratic peace is a real phenomenon, even if its existence is not absolute.

Keywords: **democratic peace | war | pacifism | norms | World Values Survey**

Sammendrag

Demokratisk fredsteori, og da spesielt dens normative variant, bygger på en forutsetning om demokratiske borgeres sentrale rolle for fred. Likevel blir individets holdninger og preferanser angående væpnet maktbruk sjelden undersøkt eksplisitt. Samtidig har forskningen heller ikke gitt en helt tilfredsstillende forklaring på hvorfor den demokratiske freden kun eksisterer på dyadisk nivå. Vår studie søker å gi noen forsøksvise svar på begge disse utfordringene. For det første gjennomgår vi den demokratiske fredslitteraturen, med særsilt vektlegging av normativ teori samt diskrepansen mellom dyadisk og monadisk demokratisk fred. For det andre viser vi – med data fra World Values Survey – at demokratiske borgere virkelig *er* mer pasifistiske enn borgere av andre regimetyper. For det tredje hevder vi at denne «demokratiske pasifismen» er en *betinget* pasifisme som begrenser seg til bestemte typer krig og bestemte motstandere. Den normativt baserte demokratiske freden er et reelt fenomen, selv om den ikke eksisterer absolutt.

Nøkkelord: **demokratisk fred | krig | pasifisme | normer | World Values Survey**

Demokratisk fred og (betinget) demokratisk pasifisme:

Et teoretisk og empirisk blikk på normativ demokratisk fredsteori

EIRIN RANDE EKEVOLD

MA, forskningsassistent, Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
eirineke@gmail.com

JO JAKOBSEN

Ph.d., førsteamanuensis, Norges teknisk naturvitenskapelige universitet
jo.jakobsen@svt.ntnu.no

TOR GEORG JAKOBSEN

Ph.d., førsteamanuensis, Handelshøyskolen i Trondheim
tor.g.jakobsen@hist.no

Den demokratiske fredstesen hevder at demokratier aldri går til krig mot hverandre, og sjelden militariseres kriser der begge eller alle parter er demokratiske (Chan 1984; Dixon 1993, 1994; Maoz & Abdolali 1989; Maoz & Russett 1993; Russett 1990). Tesen, som har sine røtter i den tyske filosofen Immanuel Kants verk *Den evige fred* (2002 [1795]),¹ peker på to hovedforklaringer til at denne separate freden har oppstått. For det første hevder *institusjonell demokratisk fredsteori* at strukturelle trekk ved demokratiet – som stemmegivning og maktfordeling – bidrar til å begrense maktavernes muligheter til å føre en aggressiv og kostbar utenrikspolitikk som strider mot demokratiske borgeres og interessegruppers preferanser (Bueno de Mesquita et al. 1999; Bueno de Mesquita & Lalman 1992; Maoz & Russett 1993; Morgan & Campbell 1991; Reiter & Stam 2002; Russett 1993). For det andre hevder *normativ demokratisk fredsteori* –

1. Som Gates, Knutsen & Moses (1996: 6) korrekt fremhever: Også andre 1700-tallstenkere fremsatte argumenter og resonnementer som lignet Kants – inkludert Jean-Jacques Rousseau, Charles Montesquieu, Thomas Paine og William Godwin.

som inneværende studie særskilt hviler på – at borgere innen veletablerte (liberale) demokratier internaliserer «fredelige» verdier og normer. I sin tur eksternaliseres disse normene til den utenrikspolitiske arena. Dette reduserer demokratiske staters tilbøyelighet til å bruke væpnet makt, særskilt i konflikter med andre demokratier (Dixon 1993, 1994; Doyle 1986; Maoz & Russett 1993; Raymond 1994; Russett 1993).

Demokratisk fredsteori, og da spesielt i dens normative eller kulturelle variant, bygger derfor i betydelig grad på en forutsetning om demokratiske borgeres sentrale rolle for fred. Likevel er det så langt kun gjennomført et begrenset antall empiriske studier der borgeres verdier og preferanser vedrørende krigsvilje undersøkes eksplisitt (verdifulle unntak inkluderer Geva & Hanson 1999; Johns & Davies 2012; Mintz & Geva 1993; Tomz & Weeks 2013). Det overveldende flertallet av empiriske studier foretar kvantitative undersøkelser av forholdet mellom regimetype og deltagelse i krig eller militariserte konflikter. Disse studiene benytter data på et høyt aggregert nivå, uten at normer eller verdier på direkte vis identifiseres eller analyseres. Forestillingen om demokratiers pasifistiske velgermasse virker snarere å bygge på en *antagelse* enn på systematiske empiriske data (Hayes 2012: 783; Leblang & Chan 2003: 38; Tomz & Weeks 2013: 8, fotnote 5).

Demokratisk fredsforskning har lenge også stått overfor en annen utfordring. Det er nemlig tilsynelatende et misforhold mellom, på den ene siden, formodningen om relativ pasifisme blant demokratiske borgere og, på den andre siden, empiriske funn som viser at demokratier er minst like ofte involvert i kriger og militariserte konflikter som det ikke-demokratier er. På *dyadisk* nivå regjerer den demokratiske freden; demokratier kriger ikke mot andre demokratier. På *monadisk* nivå hersker derimot ingen demokratisk fred; demokratier oppviser vel så stor krigsvilje som andre regimetyper (Kinsella 2005; Russett & Oneal 2001; Chan 1984; Dixon 1993, 1994; Maoz 1997; Maoz & Abdolali 1989; Maoz & Russett 1993; Oneal & Ray 1997; Owen 1994, 1997; Weart 1998). Demokratiers pasifisme virker å være en *betinget* pasifisme, men nøyaktig hvilke betingelser dette dreier seg om, har til nå ikke blitt helt tilfredsstillende redegjort for.

Vår studie søker å gi noen forsøksvise svar på begge disse utfordringene. For det første gjennomgår vi den demokratiske fredslitteraturen, med særlig vektlegging av normativ teori samt diskrepansen mellom dyadisk og monadisk demokratisk fred. For det andre foretar vi en tentativ empirisk undersøkelse av det fundamentale spørsmålet om hvorvidt demokratiske borgere virkelig *er* mer pasifistiske enn borgere av andre regimetyper. Med data fra World Values Survey (WVS) – som omfatter 91 land over perioden 1981–2007 – presenterer og analyserer vi respondenter villighet til å slåss for landet sitt. Og resultatene viser da også en tydelig bivariat sammenheng mellom regimetype og krigsvilje, i den forventede retningen. For det tredje søker vi å redegjøre for hvorfor eksistensen

av «demokratisk-pasifistiske» normer og verdier blant demokratiske borgere ikke også forårsaker et monadisk demokratisk fredsfenomen. Her argumenter vi for at demokratisk pasifisme er en betinget pasifisme som begrenser seg til *bestemte typer krig*. For eksempel, og som andre også har pekt på, mildnes spiraleffekter og eskaleringspotensialet i konflikter og kriser mellom demokratier (Doyle 1986; Owen 1994, 1997; Risse-Kappen 1995). Derimot opprettholdes disse mekanismene i andre dyadiske konstellasjoner, også der (kun) den ene staten er et demokrati. I tillegg har demokratier i de senere år foretatt flere såkalt «liberale intervensjoner» der de demokratisk-pasifistiske normene på særegent vis har blitt benyttet til å legitimere krigføringen.

Teksten er bygget opp som følger. Neste hovedseksjon gjennomgår demokratisk fredslitteratur, fra Kant til i dag. Deretter illustrerer vi empirisk eksistensen av demokratisk-pasifistiske normer. Den tredje hovedseksjonen drøfter hvorfor disse normene ikke også leder til monadisk demokratisk fred, og den peker på muligheter for videre forskning.

Demokratisk fred: En litteraturgjennomgang

Immanuel Kant og *Den evige fred*

De fleste bidrag innen demokratisk fredslitteratur starter rettelig med å referere til Immanuel Kants verk *Den evige fred* fra 1795 (Kant 2002 [1795]). Til tross for at det er over to hundre år siden dette filosofiske essayet først ble utgitt, har hans skisserte betingelser for en potensiell fremtidig verdensfred hatt betydelig innflytelse på utviklingen av dagens demokrati-tese. Kants tanker om en separat demokratisk fred ble for alvor «gjenoppdaget» mot slutten av 1970- og begynnelsen av 1980-tallet. Etter at Babst (1964) noen år tidligere (uten å referere til Kant) hadde argumentert for demokratiers relative fredsommelighet, dannet Rummel (1979) og ikke minst Doyle (1983) grunnlaget for en revitalisering av *Den evige fred*.

Kants (2002 [1795]) plan for eller forventning om evig fred tar utgangspunkt i staters innenrikspolitiske struktur. Ifølge Kant går veien til verdensfred gjennom frivillig etablerte republikker (demokratier), en styreform som i sitt vesen er fredelig.² En stadig større utbredelse av republikanske stater – forbundet til hverandre i en «føderasjon av frie stater» – vil lede oss mot en politisk og moralsk utvikling hvis endestasjon er slutten på mellomstatlig krig. Når det gjelder den *politiske* utvikling, vil demokra-

2. I litteraturen er det vanlig å sidestille Kants begrep «republikker» med moderne demokratier (for et motargument, se Gates, Knutsen & Moses 1996). Selv om Kant unnlot å drøfte spørsmålet om allmenn stemmerett, betonet han blant annet eksistensen av en *representativ* utøvende makt og en uavhengig lovgivende forsamling.

tiet innbefatte institusjonelle begrensninger på hva statens ledere kan foreta seg i utenrikspolitikken. Den republikanske statsforfatning sørger for at krig blir et foretagende som krever tilslutning fra statens borgere, som i så tilfelle vil måtte

... beslutte å la alle krigens trengsler komme over seg selv, noe som ville innebære selv å kjempe, selv ta på seg krigens utgifter, gjennom eget slit utbedre krigens ødeleggelser og til overmål av ondt endelig overta en gjeldslast som forbitrer freden selv, og som aldri (grunnet nye, nært forestående kriger) kan slettes (Kant 2002 [1795]: 21–2).

Ifølge Kant vil borgerne ikke gi en slik tilslutning, særlig ettersom den republikanske stat også besørger en intern *moralsk* utvikling. Kants tro på moralske fremskritt – en sosial evolusjon både på individ- og på samfunnsplanet – danner et viktig grunnlag for dagens normative gren av demokratisk fredsteori. Men der republikkens indre forhold fremmer moralske erkjennelser og fremskritt, vil man, hva gjelder stater som påtvinges individene og som bruker betydelige ressurser på voldelig ekspansjon, ikke kunne forvente tilsvarende fremskritt. Kun frivillig grunnlagte republikker er i stand til å tilrettelegge for den tidkrevende prosessen det er å kultivere borgernes sinn. Moralske fremskritt skjer ikke automatisk. Ei heller følger «den gode statsforfatning» moraliteten. Ifølge Kant forholder det seg motsatt: «et folks gode moralske dannelselse [følger] den gode statsforfatning» (Kant 2002 [1795]: 34).

Demokratisk fredsteori i dag

Revitaliseringen av Kants tanker har dannet selve fundamentet for demokratisk fredsforsknings oppblomstring i de senere tiår (for en nylig, grundig oversikt over litteraturen, se Hegre 2014). Demokratisk fredsteori kommer i to idealtypiske versjoner: institusjonell (strukturell) og normativ (kulturell) teori. Institusjonell teori bygger på to viktige påstander. For det første pekes det på at maktfordeling mellom politiske institusjoner i demokratier begrenser de mulighetene regjeringen har til å føre en aggressiv utenrikspolitikk (Maoz & Russett 1993; Morgan & Campbell 1991; Russett 1993). For det andre vises det til velgermassens makt og innflytelse – eller *de facto* «vetorett» – over sine demokratisk valgte ledere. I utgangspunktet vil velgerne være lite villige til å bære de økonomiske og menneskelige kostnadene ved krig. Å føre landet sitt inn i en krig som ventelig vil ha liten støtte i befolkningen, medfører derfor betydelig politisk risiko for lederne (Bueno de Mesquita & Siverson 1995; Bueno de Mesquita et al. 1999; Reiter & Tillman 2002; Siverson 1995).

Selv om institusjonell teori naturlig nok primært fokuserer på strukturelle forhold ved regimer, er utgangspunktet uansett borgeres (og interessegruppers og statsmaktens) preferanser angående krig og fred. Til vårt formål er likevel *normativ* (kulturell) demokratisk fredsteori mer relevant. Denne forklaringsmodellen bygger på to sentrale argumenter (Dixon 1993, 1994; Doyle 1986, 2005; Maoz & Russett 1993; Russett 1993): (1) Demokratiske stater kjennetegnes av en innenrikspolitisk kultur som baserer seg på og som fremhever (liberal)demokratiske normer og verdier. Dette bidrar til å skape en fredelig innenrikspolitisk sfære der politisk konkurranse og interessekonflikter kan løses uten voldelig maktbruk, undertrykkelse eller tvang. (2) Politiske systemer eksternaliserer de adferdsnormene som regjerer på nasjonalt nivå. Dermed vil demokratiets normer for fredelig kompromissrettet konfliktløsning operere både internt i den demokratiske stat og i demokratiets eksterne relasjoner til andre stater, og da særlig innenfor demokratiske dyader.

Normativ demokratisk fredsteori (I): Internalisering av demokratiske normer

Demokratiske normer går ofte hånd i hånd med liberale normer og prinsipper. Dermed har det fremdeles ikke utviklet seg en konsensus rundt noen stringent definisjon av begrepet «demokratiske normer». Noen vektlegger adjektivet «demokratisk» (Dixon 1993, 1994; Maoz & Russett 1993; Russett 1993), andre «liberal» (Doyle 1986, 2005; Owen 1994, 1997).

Om man starter med *demokratiske* normer, argumenteres det for at demokratiske borgere, i likhet med sine politiske ledere, er sosialisert inn i en innenrikspolitisk sfære eller kultur som vektlegger og verdsetter fredelige former for konfliktløsning. Dette innebærer at interessekonflikter utelukkende løses gjennom fredelige forhandlinger og kompromiss. Det er høy toleranse for motstridende politiske synspunkter, og det utvises typisk en fundamental respekt for politiske motstanderes rettigheter. Ved politiske valg vil taperen måtte akseptere sitt nederlag, men han eller hun ekskluderes ikke fra fremtidig politisk konkurranse eller dialog. Politisk vold og tvang anses som høyst illegitime virkemidler for å løse interessekonflikter, og det hersker en dyptgående forventning om at alle parter i en konflikt opptrer i tråd med grunnleggende demokratiske normer for politisk adferd (Dixon 1993, 1994; Maoz & Russett 1993; Russett 1993). Dette gjelder i særdeleshet sterkt befestede demokratiske regimer ettersom det er en svært tidkrevende prosess å etablere, utvikle og ikke minst praktisere og institusjonalisere demokratiske normer i ethvert samfunn (Maoz & Russett 1993; Russett 1993).

Andre betoner sterkere *liberale* normer og prinsipper (Doyle 1986, 2005; Owen 1994, 1997). Selv om ingen entydig definisjon eksisterer,

beskriver begrepet en rekke prinsipper og institusjoner kjennetegnet ved bestemte karakteristika som individuell frihet, politisk deltagelsesrett, privat eiendomsrett og like muligheter for alle (Doyle 1986: 1152). Særlig sentralt er prinsippet knyttet til individuell frihet. I dette ligger en tro på moralsk frihet; på retten til å bli behandlet og plikten til å behandle andre som mål i seg selv og ikke som rene objekter eller midler for andre formål. Dette betyr at man kun kan forfølge sine egne preferanser dersom man ikke samtidig krenker andres rett til samme frihet. Dermed gir man også avkall på enhver «rett» til bruk av vold og tvang overfor andre individer.

Hva så med ikke-demokratiske regimer? Ut fra normativ demokratisk fredsteori skal man kunne forvente at slike staters innenrikspolitiske system gjenspeiler og karakteriseres av (relativt) «udemokratiske» og illiberale normer og prinsipper – ikke minst siden slike regimer kan tenkes å være «in a state of aggression with their own people» (Doyle 2005: 464). I mange autoritære (og så å si alle totalitære) stater anses voldelige metoder – som drap, undertrykkelse og tvang – som mer eller mindre legitime virkemidler den politiske eliten kan benytte seg av for å bevare sin maktposisjon. Likeledes ligger det en forventning om at også politisk opposisjonelle, hvis muligheten byr seg, vil benytte seg av tilsvarende virkemidler i sin kamp for å komme til makten. Den innenrikspolitiske sfæren er dermed preget av frykt og mistillit mellom partene, og stabilitet opprettholdes kun i fravær av en potent politisk opposisjon.

Normativ demokratisk fredsteori sier derimot ikke så mye om *borgernes* rolle og preferanser i slike regimer. Forventninger om at borgere av ikke-demokratier internaliserer illiberale normer og verdier følger *ikke* automatisk fra elitens bruk av voldelige virkemidler. Men ei heller er eksistensen av illiberale normer blant autokratiets borgere en nødvendig forutsetning for at ikke-demokratiske *regimer* skal være mer krigsvillige enn sine demokratiske motstykker, all den tid majoriteten i autokratier (i utgangspunktet) ikke innehar vetomakt. Dersom man legger til grunn institusjonell teori i sin stiliserte form, vil faktisk den demokratiske freden kunne eksistere selv i en (tenkt) situasjon der demokratiske borgere *ikke* er mer pasifistiske enn ikke-demokratiske borgere – vel å merke dersom man forutsetter at borgerne generelt er mindre krigsvillige enn de politiske lederne. Like fullt bør nok ikke det institusjonelle skillet mellom de to idealtypene av regimer overdrives. Som Spiro (1994: 52–3) rettelig hevder: «Even though they lack democratic checks and balances, modern autocrats cannot remain in power for long if they do not respond to societal pressures». I den forbindelse kan man heller ikke bortse fra det faktum at borgerne i autokratier ikke er sosialisert inn i et demokratisk samfunn, og at dette ventelig gjenspeiler seg i befolkningens verdier og normer (Norris 2011). Normativ endring er tidkrevende, og den demokratiske freden er – i

Cedermans (2001: 7) ord – «a dynamic and dialectical learning process» som kan strekke seg over årtier eller sågar århundrer.

Normativ demokratisk fredsteori (II): Eksternalisering av demokratiske normer

Det andre hovedargumentet til normativ demokratisk fredsteori bygger på antagelsen om at nasjonale normer for politisk adferd eksternaliseres til den utenrikspolitiske arena. Ifølge denne tankegangen vil beslutningstakere i en mellomstatlig interessekonflikt i stor grad tilnærme seg konflikten på samme måte som man ville ha gjort dersom man stod overfor en innenrikspolitisk konflikt. Men dette gjelder ikke nødvendigvis uavhengig av motpartens regimetype. Det er, ifølge den dyadiske versjonen av den demokratiske fredstesens, primært i *demokratiske* dyader at den nødtørftige gjensidige respekten og tilliten eksisterer som skal hindre at kriser eskaleres og militariseres (Doyle 1986; Maoz & Russett 1993; Owen 1994, 1997; Russett 1993). Demokratiets borgere stoler på at andre demokratiers borgere opererer under innflytelse av og i tråd med de samme demokratiske normene for politisk adferd som en selv, og at de følgelig også evner å kontrollere og tøyse sine ledere.

Den gjensidige tilliten – overbevisningen om at den andre parten i en konflikt (heller) ikke anser bruk av væpnet makt som et legitimt konfliktløsningsverktøy – bidrar, i demokratiske dyader, til å redusere eller endog fjerne en av de angivelig viktigste grunnleggende årsakene til mellomstatlig krig, nemlig sikkerhetsdilemmaet. Dette dilemmaets følger inkluderer spiraleffekter der opprustning besvares med opprustning, der gjensidig frykt og mistenksomhet råder mellom stater, og der konflikt- og krisesituasjoner stundimellom «naturlig» eskaleres – av og til med krig som resultat. I alvorlige konflikter mellom stater, uten en utvetydig høyere myndighet som kan regulere disse konfliktene, vil statene selv – gjennom diplomati, signaler, manøvreringer, oppvisning av beslutsomhet og, i siste instans, *troverdig demonstrasjon av vilje til å gå til krig* – måtte «løse» konflikten i den enes eller den andres favør (Schelling 2008 [1966]).

Rent logisk vil derimot sikkerhetsdilemmaets og eskaleringsmekanismenes følger for staters adferd endres dersom væpnet maktbruk ikke er noe reelt alternativ, forutsatt at begge (alle) stater i en konflikt er klar over at væpnet maktbruk ikke er noe alternativ verken for en selv eller for den andre parten. I slike tilfeller vil eskaleringspotensialet ha et «tak» som befinner seg under det militære nivået. Begge stater vet dette, og derfor vil heller ingen av dem ha noe insentiv til å eskalere konflikten til dette nivået. Og det er nettopp i *demokratiske dyader* – men da også *kun* i demokratiske dyader – at en slik gjensidig tillit ventelig eksisterer (Doyle 1983). I konflikter mellom demokratier kan altså eksistensen av demokratisk-pasi-

fistiske normer, og den gjensidige tilliten til at slike normer dominerer på begge sider av konflikten, modifisere og til og med bidra til å fjerne sikkerhetsdilemmaets mekanismer og konsekvenser helt. Ifølge enkelte beskriver dette i tillegg en dynamisk læringsprosess der den gjensidige tilliten – og dermed også den dyadiske demokratiske freden – styrkes over tid (Cederman 2001; Maoz & Russett 1993: 627). Cedermans (2001: 18) tolkning av Kant fremhever at denne læringsprosessen har både en intern og en ekstern dimensjon; over tid gjøres moralske fremskritt av de demokratiske borgerne så vel som av det demokratiske regimet som sådan (i dets utenrikspolitiske relasjoner). Dette forholdet kan i sin tur forklare hvorfor flere finner at unge demokratier er forholdsvis mer krigsvillige enn modne demokratier (Gleditsch & Hegre 1997; Mansfield & Snyder 1995; Ward & Gleditsch 1998).

Den gjensidige tilliten eksisterer derimot ikke i *ulike* dyader (dvs. de som består av ett demokrati og ett ikke-demokrati). Her vil demokratiet rimeligvis kunne forvente at motstanderen eksternaliserer ikke-demokratiske normer til den utenrikspolitiske arenaen. Hvis så er tilfellet, vil ikke-demokratiet følgelig være tilbøyelig til å opptre aggressivt, uforutsigbart, urimelig og endog voldelig, særskilt i konflikter der nasjonale kjerneinteresser står på spill (Owen 1994). En slik dyade vil i vesentlig grad være preget av gjensidig *mistillit* og *mangel på* respekt. I denne situasjonen vil demokratiet selv anse det å eksternalisere sine demokratiske adferdsnormer som uhensiktsmessig, endatil ødeleggende. Dette er tilfellet fordi slike normer, i den grad de reflekterer manglende vilje til å benytte væpnet makt, lett kan utnyttes av en motpart som ventes å være villig til også å benytte militære virkemidler i et forsøk på å «løse» konflikten i egen favør. Den «pasifistiske» demokratiske stat transformeres altså til en realpolitisk, krigersk eller i det minste krigsvillig stat i møte med en omverden der krig alltid er siste appellinstans (Maoz & Russett 1993; Russett 1993).

Dyadisk vs. monadisk demokratisk fred: Empirisk status og teoretisk plausibilitet

Normativ demokratisk fredsteori (men også, om enn i noe mindre grad, institusjonell teori) presenterer altså en nokså plausibel forklaring som i hvert fall *delvis* kan forklare hvorfor den demokratiske fredstesen kun virker å finne overbevisende empirisk støtte på dyadisk nivå. Hvis vi oppsummerer hovedfunnene i den empiriske litteraturen, kan vi formentlig slå fast at:

- Demokratier – særskilt *liberale* demokratier – kriger (så å si) ikke med hverandre, og er sjelden involvert i militariserte konflikter med andre demokratier.

- Demokratier er like tilbøyelige til å havne i krig eller militariserte konflikter med ikke-demokratier som ikke-demokratier er til å havne i krig eller militariserte konflikter med hverandre.
- Demokratier involverer seg sjelden i kriger de ikke er rimelig sikre på å vinne, og de tenderer til å vinne en uforholdsmessig stor andel av de krigene de faktisk utkjemper.³

Small & Singers (1976) tidlige kvantitative studie konkluderte med at demokratisk fred eksisterer på dyadisk men ikke på monadisk nivå (for perioden 1816–1976): Demokratier var like regelmessig involvert i krig med ikke-demokratier som ikke-demokratier var med hverandre; demokratier initierte selv en betydelig andel av disse krigene; og ei heller var demokratienes kriger mindre blodige eller langvarige enn kriger mellom ikke-demokratiske stater.

I ettertid ble det rettet kritikk mot det empiriske grunnlaget denne konklusjonen bygger på (Rousseau et al. 1996), men det er fortsatt nokså utbredt aksept for selve *konklusjonen* angående demokratiets generelle tilbøyelighet til å havne i væpnet konflikt (Kinsella 2005; Russett & Oneal 2001). Etter hvert som antall studier med tilsvarende konklusjon økte i antall (Chan 1984; Dixon 1993, 1994; Gleditsch & Hegre 1997; Maoz 1997; Maoz & Abdolali 1989; Maoz & Russett 1993; Oneal & Ray 1997; Owen 1994, 1997; Weart 1998), representerte disse funnene i manges øyne tilstrekkelige bevis for å hevde at demokratier generelt sett er like aggressive og krigsvillige som ikke-demokratier (McMillan 2003). Med andre ord, og til tross for at noen studier hevder å finne empirisk belegg for en monadisk effekt (f.eks. Bremer 1992; Huth & Allee 2002; Rummell 1979, 1995), virker forskningsfeltet sett under ett å være rimelig samstemt om at den demokratiske fred bør anses som «largely a dyadic phenomenon, with any monadic phenomenon generally weak and contingent» (Russett 2010: 199; se også Kinsella 2005: 453).⁴

Andre stiller seg derimot tvilende til den empiriske holdbarheten til demokratisk fredstesen både på dyadisk og monadisk nivå. Enkelte kritiserer de kvantitative forskningsdesignene og kodingen som praktiseres på feltet (Farber & Gowa 1995: 134–35; Gates, Knutsen & Moses 1996; Layne 1994: 40; Mearsheimer 1990: 50; Rosato 2003; Spiro 1994; Waltz 2000). Andre fremholder at den demokratiske freden er et spuriøst produkt – eller i det minste i betydelig grad formes – av økonomiske variabler (Gartzke 2007; Mousseau 2013; Mousseau, Hegre & Oneal 2003). Dette er

3. Se for eksempel Bueno de Mesquita & Siverson (1995); Bueno de Mesquita et al. (1999); Gelpi & Griesdorf (2001); Lake (1992); Reiter & Stam (2002); Siverson (1995).

4. Enkelte finner dog at demokratier er betydelig mindre tilbøyelige til å *initiere* kriger og kriser i ulike dyader enn det ikke-demokratier er (Danilovic & Clare 2007; Gleditsch & Hegre 1997).

tilfellet, hevder de, ettersom demokratier typisk også tenderer til å være velstående, kapitalistiske stater som er dypt integrerte i den globale økonomien gjennom sofistikerte handels- og investeringsbånd. Den såkalte økonomiske eller kommersielle fredslitteraturen kommer i flere versjoner (for en nyttig litteraturgjennomgang, se Hegre 2014: 165–7);⁵ fellesnevneren er argumentet – som også Kant (2002 [1795]: 21–2) nokså eksplisitt fremhever – om at krig rett og slett ikke lønner seg.

Etter Waltz' (2001 [1959]) velkjente devaluering av den relative betydningen til forklaringsfaktorer på statsnivået, har flere prominente forskere fremmet alternative forklaringer på den angivelige «demokratiske» freden (Boix 2011; Farber & Gowa 1995, 1997; Mearsheimer 1990; Layne 1994; Rock 1997; Rosato 2003; Spiro 1994; Waltz 2000). Realismetradisjonen i internasjonal politikk betoner typisk viktigheten av relativ makt – ikke minst til fortrengsel for normers innvirkning. Laynes (1994) hyppig refererte studie illustrerer i så måte et generelt poeng. Hans analyse, som foregir å teste forklaringskraften til det normbaserte argumentet, undersøker fire historiske hendelser der rivaliserende demokratier befant seg i alvorlige kriser som ikke eskalerte til krig. I alle disse krisene, hevder Layne, var ett av demokratiene rede til å bruke væpnet makt; det som forhindrede dette, var ikke en «live and let live» spirit of peaceful dispute resolution» (Layne 1994: 38), men snarere realpolitiske vurderinger av relative styrkeforhold og sannsynlighet for seier.

Andre igjen fremhever rollen til den amerikanske hegemonen og hevder at det helt siden andre verdenskrig har vært i USAs egeninteresse å bidra til fred, stabilitet og fravær av sikkerhetskonkurranse i kritisk viktige (stort sett demokratiske) regioner – som Vest-Europa og Amerika. Ifølge denne tankegangen er den dyadiske demokratiske freden ikke først og fremst et utslag av sammenfallende «fredsskapende» normer eller politiske institusjoner, men heller et resultat av eksternt trusselbilde og nasjonale (både amerikanske og alliertes) interesser, kombinert med det nødvendige (amerikanske) maktgrunnlaget (Farber & Gowa 1997; Rosato 2003: 599–600). Dette kan også bidra til å forklare hvorfor enkelte finner at den demokratiske freden kun gjelder for perioden etter andre verdenskrig (Farber & Gowa 1995).

Både de empiriske funnene i demokratisk fredsforskning og argumentene til tesens kritikere leder til tre særdeles viktige spørsmål. For det før-

5. Økonomisk fredsteori kommer typisk i tre hovedretninger. For det første hevder flere at det er et stort (og stadig voksende) misforhold mellom de gevinster som kan høstes ved krigføring og de kostnader som må bæres (f.eks. Mandelbaum 1998–1999). For det andre hevder mange at økonomisk gjensidig avhengighet mellom stater i de fleste tilfeller gjør mellomstatlig krig til irrasjonell adferd (f.eks. Rosecrance & Thompson 2003). Og for det tredje peker den kapitalistiske fredstesen på at det er den økonomiske snarere enn politiske organiseringen av en stat som bidrar til fred (Gartzke 2007; Mousseau 2013).

ste: Eksisterer i det hele tatt «demokratisk-pasifistiske» normer? – dvs. er demokratiske borgere mer pasifistiske enn ikke-demokratiske borgere? For det andre: Hvis så er tilfellet, eksternaliseres virkelig disse normene til den utenrikspolitiske arena? Og for det tredje: Hvis det forholder seg slik, *når* eksternaliseres normene? I hvilke situasjoner, under hvilke betingelser og konflikt- eller krigsscenarioer, og i møte med hvilke motstandere?

Enkelte svar har vi dog fått. Som beskrevet ovenfor, høster den demokratiske fredstesen betydelig empirisk støtte på dyadisk, men ikke monadisk nivå. Dette indikerer (men beviser ikke) at andre mekanismer råder i forholdet mellom demokratier enn hva tilfellet er for de øvrige konstellasjonene av stater. Likevel kan vi ikke ut fra dette klart fastslå om den primære årsaksfaktoren er normer og verdier (som normativ teori hevder), institusjoner (institusjonell teori), økonomiske variabler (økonomisk eller kommersiell fredsteori) eller makt- og interesseforhold (realismen). Noe av utfordringen hva gjelder det logiske fundamentet for demokratisk fredsforskning er nettopp den tydelige diskrepansen mellom dyadiske og monadiske resultater. For eksempel bygger institusjonelle argumenter på antagelsen om borgeres (og interessegruppers) uvilje mot å bære de menneskelige og/eller økonomiske kostnadene ved krig. Men slike kostnader vil i utgangspunktet *ikke* variere avhengig av motpartens regimetype (for et motargument, se f.eks. Lake 1992). Likeledes forklarer normativ teori det empiriske misforholdet mellom dyadisk og monadisk fred ved å hevde at eksternalisering av demokratisk-pasifistiske normer til utenrikspolitikken kun skjer i demokratiske dyader (Doyle 1986; Owen 1994, 1997; Risse-Kappen 1995). Med andre ord formoder man at demokratiske borgere er mer pasifistiske enn borgere av ikke-demokratier, samtidig som man hevder at denne internaliserte relative pasifismen rett og slett «oppheves» – dvs. den eksternaliseres ikke – dersom motparten i en konflikt eller krise er et ikke-demokrati.

Væpnet maktbruk og demokratiske borgeres preferanser: Empirisk litteratur

Det fundamentale spørsmålet her er uansett om borgere av demokratier i det hele tatt internaliserer særegne normer angående bruk av væpnet makt. Dette spørsmålet kan ikke direkte besvares av de sedvanlige kvantitative studiene som søker å avdekke eventuelle korrelasjoner mellom regimetype og krig eller militariserte konflikter. Langt mindre omfattende er den forskningen som uttrykkelig undersøker borgeres preferanser.

Ett unntak i så måte er opinionsstudier. For eksempel indikerer undersøkelser av den amerikanske opinionen at dennes holdning til krigføring i signifikant grad baserer seg på «kostnad–nytte»-vurderinger (Larson 1996; Larson & Sarych 2005; Mueller 1973). Dette samsvarer med empiriske funn som indikerer at demokratier tenderer til å «selektere ut» de

krigene der de forventede menneskelige og økonomiske kostnadene er for høye, og der seier er lite sannsynlig (Bueno de Mesquita & Siverson 1995; Bueno de Mesquita et al. 1999; Gelpi & Griesdorf 2001; Lake 1992; Reiter & Stam 2002; Siverson 1995). Krigens *formål* virker også å være av spesiell stor betydning (Eichenberg 2005, 2007; Feaver & Gelpi 2004; Gelpi, Feaver & Reifler 2005–2006; Jentleson 1992; Jentleson & Britton 1998). Hvordan demokratiske ledere *legitimerer* krigsdeltagelse synes derfor å være svært viktig; gitt at beveggrunnene og endemålene anses som «rette» – og krig mot autoritære regimer er antagelig vesentlig mer «salgbart» enn krig mot andre demokratier – kan militære operasjoner endog utvilsomt bidra til å styrke demokratiske ledes popularitet (Lian & Oneal 1993; McDonald 2009), og da særlig hvis opinionen i tillegg regner med seier (Eichenberg 2005).

Nyttig lærdom kan også trekkes fra eksperimentelle studier. Mintz & Geva (1993) var tidlig ute med denne typen forskning på individers holdninger til ulike typer (hypotetiske) konfliktscenarier. De fant at respondentene (fra USA og Israel) anser militær maktbruk mot et annet demokrati som en klar svikt i landets utenrikspolitikk, men at dette ikke gjelder i like stor grad dersom motstanderen er et ikke-demokrati. Studien indikerer nettopp at demokratisk-pasifistiske normer kan bli «opphevet» dersom motstanderen er et ikke-demokrati, som i mange respondenters øyne «may deserve to be victim of force» (Mintz & Geva 1993: 499). Dette argumentet er beslektet med normativ teori, som i sin tur bygger på sosialkonstruktivistisk tankegods. Konstruktivismen forklarer gjerne konflikt med at oppfatninger av inn-grupper og ut-grupper kan dannes på bakgrunn av felles sosial identitet. Blant andre demonstrerer Rousseau (2006) og Mintz og Geva (1993) hvordan felles kulturelle overbevisninger og erfaringer kan redusere oppfatninger om trusselnivå. Og omvendt: Manglende fellestrekk mellom kulturer og regimer forsterker det oppfattede trusselnivået, noe senere eksperimentelle studier også har funnet (Geva & Hanson 1999; Johns & Davies 2012; Tomz & Weeks 2013).

Demokratisk-pasifistiske normer: En empirisk illustrasjon

De eksperimentelle studiene vi ovenfor har referert til, representerer et viktig bidrag til (spesielt den normative) litteraturen. Likevel lider det eksperimentelle rammeverket – slik det hittil har blitt praktisert – av én grunnleggende mangel: Det inkluderer kun *demokratiske* borgeres preferanser. Mangelen på (ikke-demokratiske) kontrollgrupper gjør altså at vi foreløpig ikke kan uttale oss med særlig stor empirisk fundert ballast om hvorvidt demokratiske borgere virkelig har internalisert «pasifistiske» normer; dette fordrer rett og slett tilgang på og analyse av relevante data som

dekker representative utvalg av individer både fra demokratiske og fra ikke-demokratiske regimer. Inneværende seksjon søker å gi et forsøksvist svar på om normene varierer mellom disse idealtypene av regimer.

Data

Den deskriptive (bivariate) analysen fokuserer primært på forholdet mellom regimetype og respondenters krigsvilje. Den avhengige variabelen måler individers villighet til å slåss for sitt land i tilfellet krig (KRIGSVILJE). Data er hentet fra de fem rundene av World Values Survey (WVS), som omfatter i alt 91 ulike land (fra alle kontinenter) over perioden 1981–2007.⁶ WVS er et globalt forskningsprosjekt som samler inn og kartlegger individers verdier og holdninger på en rekke dimensjoner. De ulike WVS-rundene er her slått sammen og utgjør et kombinert datasett. Det totale antall observasjoner for KRIGSVILJE er 260 661.

KRIGSVILJE er en dikotom variabel som baserer seg på følgende spørsmål fra World Values Survey: «*Vi håper naturligvis alle at det ikke skal bli noen ny krig, men dersom det skulle skje, ville du da være villig til å slåss for landet ditt?*». Svaralternativene er «Nei» (verdi 0) og «Ja» (verdi 1). Denne variabelen bør være velegnet til å belyse – om enn kun forsøksvist – om det virkelig forholder seg slik – som blant andre Maoz & Russett (1993: 636) konkluderer med – at eksistensen av (pasifistisk-)demokratiske normer i demokratiske regimer i betydelig grad forårsaker, og bidrar til å opprettholde, den demokratiske freden.

En åpenbar fordel med den avhengige variabelen er at den er hentet fra en stor tverrnasjonal studie som strekker seg over tid. Slike omfattende opinionsstudier inneholder nemlig sjelden eller aldri spørsmål om respondenters forhold til krig. Når det er sagt, kan man innvende at spørsmålsformuleringen er nokså vid og generell og ikke skiller mellom angreps- og forsvarskrig. Det er nemlig rimelig å anta at en betydelig andel individer som innehar «pasifistiske» verdier kan være vel så villige til å kjempe for landet sitt som mindre pasifistiske borgere vil være – dersom statens sikkerhet eller overlevelse står på spill. Men selv om selvforsvar ikke utelukker pasifisme, og pasifisme ikke utelukker selvforsvar, har vi liten grunn til å anta annet enn at KRIGSVILJE også fanger opp fenomenets mer offensive eller «aggressive» dimensjon. En eventuell korrelasjon mellom den avhengige variabelen og regimetype vil formodentlig i vesentlig grad avspeile holdning til flere typer krigsscenarioer, hvilket styrker vår tro på at KRIGSVILJE på formålstjenlig vis representerer «pasifisme».

6. De fem rundene i World Values Survey innbefatter periodene 1981–1984, 1989–1993, 1994–1999, 1999–2004 og 2005–2007. Se <http://www.worldvaluessurvey.org/> for ytterligere informasjon om WVS.

Et annet mulig ankepunkt mot den avhengige variabelen er at den muligens i noen grad også måler statens og regimets *legitimitet* i befolkningen. Dersom dette er tilfellet, og KRIGSVILJE dermed ikke er et rent mål på pasifistiske normer, vil følgen være at resultatene for særskilt (noen av) de ikke-demokratiske regimene på KRIGSVILJE reduseres i forhold til det som kan betraktes som «reelle» verdier i et eksklusivt normperspektiv. På den annen side representerer ikke dette nødvendigvis noe stort problem for vår studie all den tid vi jo forventer at ikke-demokratiske regimer vil ha *høyere* verdier enn demokratiske regimer på KRIGSVILJE; det er utvilsomt rimelig å anta at demokratiske regimer nyter større legitimitet i befolkningen enn ikke-demokratiske regimer.

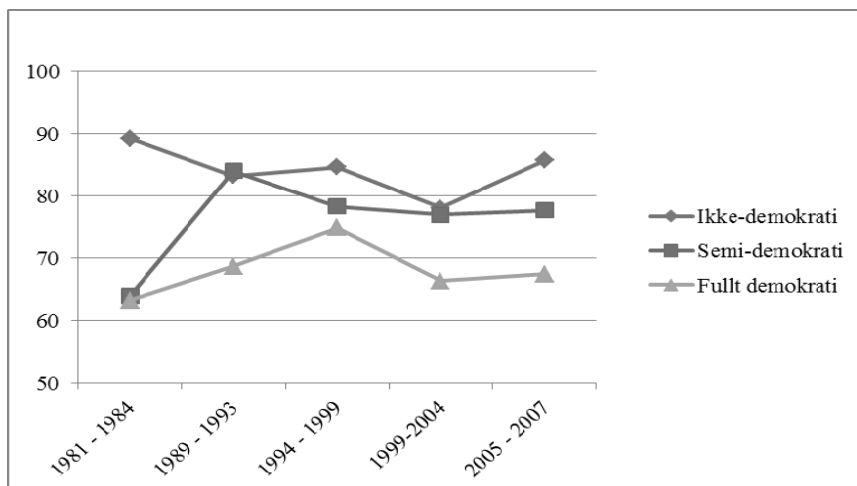
Forklaringsvariabelen vår – DEMOKRATI POLITY – baserer seg på den velkjente Polity-indeksen fra Polity IV-prosjektet (Marshall, Gurr & Jaggers 2010).⁷ Denne variabelen danner grunnlaget for operasjonaliseringen av regimetype i de fleste kvantitative studier av demokratisk fred (Hayes 2012: 770). Indeksen strekker seg fra -10 (fullstendig institusjonalisert autokrati) til +10 (fullstendig institusjonalisert demokrati). I tillegg fremstiller vi grafisk forholdet mellom KRIGSVILJE og ulike hovedtyper av regimer. Dette er grunnet i argumentet om at forholdet mellom regimetype og pasifisme kan være ikke-lineært; enkelte hevder nemlig at semi-demokratier eller hybridregimer (inkludert demokratiserende overgangsregimer) er den regimetypen som er mest tilbøyelig til å bruke væpnet makt i utenrikspolitikken (Braumoeller 1997; Mansfield & Snyder 1995, 2002). Kategoriseringen vår følger Epstein et al. (2006) og skiller mellom: IKKE-DEMOKRATI (-10 til 0 på Polity-indeksen); SEMI-DEMOKRATI (+1 til +7); og DEMOKRATI (+8 til +10). I forlengelsen av argumentet om ikke-linearitet fremstiller vi også forholdet mellom regimevarighet (i antall år) og KRIGSVILJE. Som Maoz & Russett (1993) viser, er regimestabilitet en indikator nær tilknyttet normativ logikk; jo eldre et demokrati er, desto mer etablert, utbredt og praktisert kan man forvente at de demokratisk-pasifistiske normene i et samfunn er. For variabelen REGIMESTABILITET defineres regimeendring som en endring i Polity-indeksen på 3 eller mer over en periode på tre år eller mindre.

Regimetype og krigsvilje: Resultater og analyse

Figur 1 gir en enkel oversikt over gjennomsnittsverdier på KRIGSVILJE for de tre regimetyperne over alle fem WVS-bølgene. Tallene indikerer det vi forventet: Den typiske borger av et ikke-demokrati er betydelig mer villig

7. Polity-indeksen måler og rangerer land ut fra tre regimerelaterte komponenter: grad av maktbegrensninger pålagt den utøvende makt; grad av politisk konkurranse; og grad av politisk deltakelse. Se <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>.

til å slåss for sitt land enn den typiske borgeren av et demokrati. Gjennomsnittet over de fem bølgene for sistnevnte er 68 %, og for IKKE-DEMOKRATI 84 %. DEMOKRATI er gjennomgående – det vil si over alle fem bølger – den regimekategorien som scorer lavest på KRIGSVILJE. I tillegg kan vi merke oss at tilsvarende verdi for SEMI-DEMOKRATI er 76 %. Alt i alt antyder tallene dermed at jo mer demokratisk et regime er, desto større er utbredelsen av pasifistiske holdninger og verdier i befolkningen.⁸

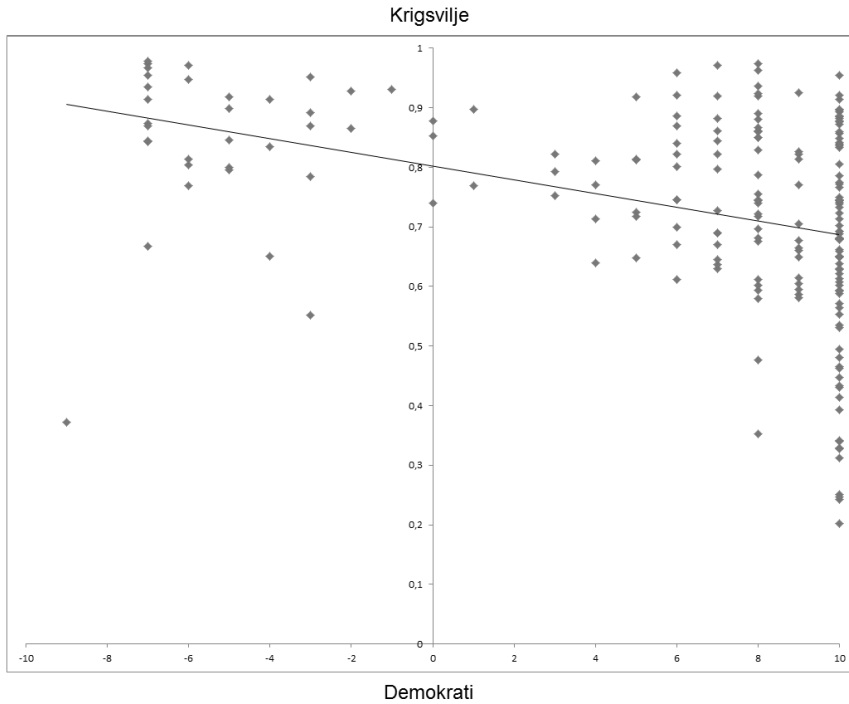

Figur 1. Krigsvilje (%), etter regimetype (1981–2007)

Figur 2 supplerer dette bildet. Den viser plasseringen til alle landår på de to nøkkelvariablene i perioden 1981–2007. Igjen er forholdet mellom regimetype og krigsvilje tydelig: Jo mer demokratisk et regime er, desto mer utbredt er «pasifistiske» verdier og holdninger i befolkningen. Figur 3 kompletterer konklusjonen ved å illustrere enkeltlands score for den siste WVS-bølgen (2005–2007). Her er alle ikke-demokratier posisjonert til venstre (eller på) for Y-aksen (KRIGSVILJE). Av denne gruppen har Marokko den laveste scoren (0,77), men denne er likevel høyere enn gjennomsnittet for så vel DEMOKRATI som SEMI-DEMOKRATI. For fullt utviklede demokratier er bildet noe mer sammensatt, selv om gjennomsnittsverdiene ligger forholdsvis lavt. Enkelte land scorer likevel høyt. Flere av disse kan likevel neppe betegnes som *liberale* demokratier – inkludert Indonesia, som har den høyeste verdien på KRIGSVILJE (0,92) av alle demokratiene i den siste perioden. Dette indikerer formodentlig at det i studier av demokratisk fred kan være formålstjenlig å foreta visse defini-

8. At dette bivariate forholdet formodentlig er lineært snarere enn ikke-lineært, indikeres også av korrelasjonen mellom KRIGSVILJE og Polity-indeksen (-0,134).

sjonsmessige nyanseringer som skiller mellom demokratier, i bred forstand, og den snevrere, mer stringente kategorien «liberale demokratier» (Doyle 1986, 2005; Owen 1994, 1997).⁹

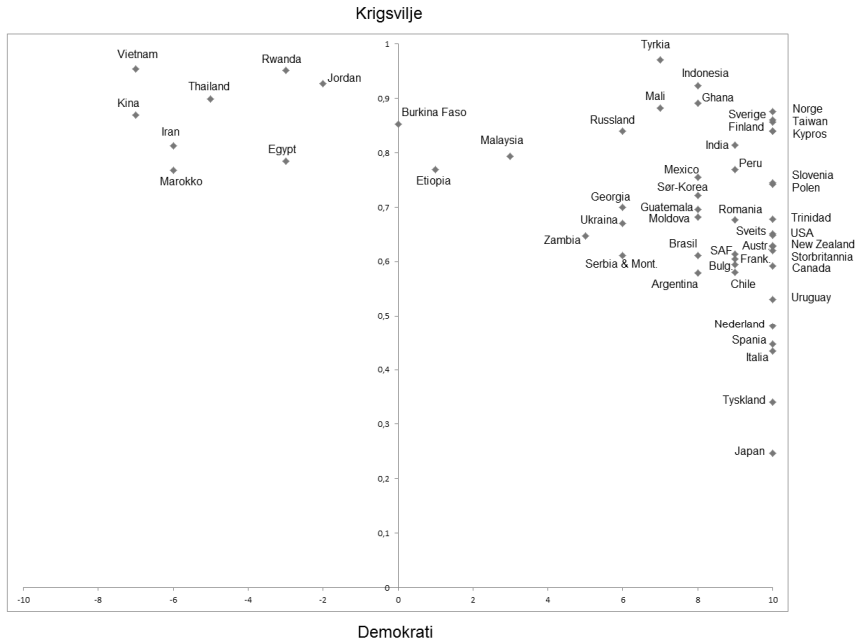

Note: Figuren viser fordelingen av alle landår over de fem WVS-bølgene, samt en biva-riert regresjonslinje (OLS).

Figur 2. Korrelasjonsdiagram: Demokrati og krigsvilje (1981–2007)

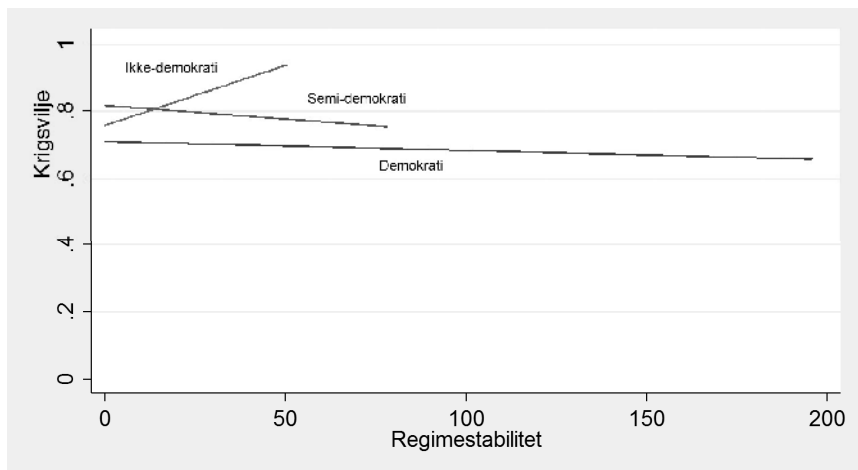
Som tidligere nevnt hevder Maoz og Russett (1993) at det demokratiske regimets *levetid* har betydning. Denne hypotesen bygger ikke minst på argumentet om at regimevarighet fungerer som et mål for graden av internalisering av demokratisk-pasifistiske normer i samfunnet. I teorien gjelder dette selvsagt kun for *demokratiske* regimer; uavhengig av regimetype er korrelasjonen mellom REGIMESTABILITET og KRIGSVILJE nokså beskjeden (-0,029).

9. De nordiske liberale demokratiene Norge, Sverige og Finland – som alle har en høy score på KRIGSVILJE – representerer et unntak fra den generelle trenden. Dette kan tenkelig delvis skyldes grense/nærhet til stormakten Russland/Sovjetunionen, og delvis (og relatert til det første punktet) eksistensen av verneplikt (formelt avskaffet i Sverige i 2010), som det ikke kontrolleres for i denne studien.

Noter: Figuren viser effekten av REGIMESTABILITET på KRIGSVILJE og hvordan denne effekten betinges av regimetype; effektplottet er basert på OLS-regresjon og gjennomsnittsverdier for landår over de fem WVS-bølgene; N=240, fordelt på: demokratiske landår=152, semi-demokratiske landår=47, ikke-demokratiske landår=41.

Figur 3. Korrelasjonsdiagram: Demokrati og krigsvilje, WVS bølge 5 (2005–2007)

Figur 4. Betinget effektplott: Regimestabilitet og krigsvilje, etter regimetype

Effektplottet i figur 4 gir et mer relevant bilde av sammenhengene. Her fremgår det at det bivariate forholdet mellom disse to variablene i betydelig grad avhenger av regimetype. For ikke-demokratier er korrelasjonen markant positiv. Dette indikerer at individer er mindre villige til å krige dersom de tilhører ikke-befestede, ustabile (ikke-demokratiske) regimer. Kanskje forholder det seg slik fordi slike regimer avspeiler at statsbyggingprosessen – og dermed også borgernes tilbøyelighet til å identifisere seg selv og sin rolle med regimet og staten – ikke har nådd langt nok til at regimet eller staten i like stor grad er «verdt å dø for». Formodentlig kunne man vente en slik effekt også for demokratier. Men sånn forholder det seg ikke; som Maoz og Russett (1993) hevder, er det tvert om en *negativ* sammenheng mellom regimestabilitet og krigsvilje for denne regimetypen. Dette kan tyde på at eventuelle *generelle* positive sammenhenger mellom REGIMESTABILITET og KRIGSVILJE oppveies i demokratier nettopp av de prosessene som bevirker at demokratisk-pasifistiske verdier internaliseres. På den annen side legger vi merke til at dette negative forholdet er beskjedent; demokratier scorer lavt på KRIGSVILJE uavhengig av hvor lenge det demokratiske regimet har bestått. Kanskje kan man teoretisere at når et regime først har tatt steget til å oppfylle Polity-prosjektets nokså strikte kriterier hva gjelder merkelappen «fullverdig demokrati», vil man allerede ha nådd et punkt hvor det demokratiske verdigrunnet er såpass befestet at så lenge regimet består, vil borgernes krigsvilje holde seg på et forholdsvis stabilt og lavt nivå.

I sum gir de empiriske resultatene tentativ støtte til normativ demokratisk fredsteori: Jo mer demokratisk et regime er, desto tydeligere er utbredelsen av pasifistiske verdier og holdninger. Vi må likevel ta ett viktig forbehold: Analysen opererer kun på det bivariate planet og gir således kun et første, empirisk illustrerende blick på en sammenheng som også bør bli gjenstand for undersøkelser i en multivariat kontekst for at mer definitive konklusjoner skal kunne gjøres. Hovedmønsteret er tydelig, men enkelte av observasjonene antyder at også andre forklaringsfaktorer ideelt sett bør kontrolleres.

I så måte er de markant lave verdiene til Japan og Tyskland på KRIGSVILJE betegnende. Begge disse landene er fullt befestede demokratier. Men i tillegg var både Japan og Tyskland de store taperne etter andre verdenskrig, noe som utvilsomt har hatt en effekt på senere generasjoners holdninger til væpnet maktbruk (Paez et al. 2008). Videre er begge sikkerhet garantert av USA, både gjennom formelle allianseavtaler og – ikke minst – gjennom tilstedeværelse av titusener av amerikanske tropper.¹⁰

10. I 2012 hadde USA utstasjonert 53 526 soldater i Tyskland og 36 708 i Japan (se <https://docs.google.com/spreadsheets/ccc?key=0AonYZs4MzIZbdFRFYjhsSihyTotxMzlnVoYoS2hqQ2c#gid=0>).

Det er rimelig å tenke seg at amerikanske sikkerhetsgarantier virker til å redusere tyske og japanske borgeres vilje til selv å kjempe for sitt land, gjennom en såkalt «buck passing»-effekt. I tillegg er inntektsnivået høyt både i Japan og Tyskland (og i de fleste andre befestede demokratier). Dette åpner for spekulasjoner om at (noe av) effekten av demokrati kan forsvinne dersom man også kontrollerer for økonomiske variabler, som kommersiell fredslitteratur hevder (Gartzke 2007; Mousseau 2013; Mousseau, Hegre & Oneal 2003). Vår analyse er derimot rent deskriptiv og bivariat, og følgelig har vi her ingen mulighet til å foreta en slik kontroll. Slutningene vi trekker vil derfor nødvendigvis være tentative, samtidig som vi oppfordrer etterfølgende forskning til å undersøke disse problemstillingene i en multivariat (flernivå-) kontekst. Men i alle tilfeller vil vi forsøksvis konkludere med at *regimetype i seg selv* virker å bidra til å forme enkeltindividets holdninger til spørsmål angående væpnet maktbruk (om enn det kanskje er slik at demokrati og økonomisk utvikling forsterker hverandre på gjensidig vis; se Dafoe, Oneal & Russett (2013: 206)). Demokrati og pasifisme samvarierer positivt med hverandre, som normativ demokratisk fredsteori lenge har hevdet.

Drøfting og konklusjon

Den empiriske analysen har altså vist en bivariat sammenheng mellom regimetype og KRIGSVILJE. Således støttes normativ demokratisk fredsteori av våre data: Borgere av demokratiske regimer tenderer til å ha betydelig mer pasifistiske verdier enn borgere av autoritære regimer og – men i litt mindre tydelig grad – semi-demokratier. Sammenhengen synes å gjelde nokså uavhengig av regimets varighet, og den virker å være lineær: Jo mer demokratisk et land er, desto mer «demokratiske» og «pasifistiske» er borgernes verdier og holdninger.

Resultatene i denne studien kan riktignok ikke direkte tolkes som støtte til *dyadisk* demokratisk fredsteori, tatt i betraktning at KRIGSVILJE ikke fanger opp regimeegenskaper til ens eget lands (potensielle) motstandere i krig. Men sett i lys av den eksisterende empiriske litteraturen – der dyadisk demokratisk fred alt i alt får betydelig støtte – vil vi hevde at denne studiens resultater i det minste *indirekte* understøtter dyadisk demokratisk fredsteoris normative argument. Men samtidig vil de dominerende teoretiske forklaringene på demokratisk fred – den normative så vel som den institusjonelle – typisk lede til forventninger om eksistensen av demokratisk fred *både* på dyadisk og på monadisk nivå, om enn den førstnevnte i teorien bør være mer eklatant. Den empiriske litteraturen, sett under ett, finner likevel forskjeller: Dyadisk demokratisk fred får sterk støtte, mens monadisk demokratisk fred får liten (eller ingen) støtte. Dette misforhol-

det mellom teoretiske forventninger og empiriske observasjoner er fremdeles ikke helt tilfredsstillende redegjort for av eksisterende litteratur.

Demokratisk fred og ulike typer krig

Så hvorfor fører ikke eksistensen av demokratisk-pasifistiske normer også til monadisk demokratisk fred? Svaret kan være at demokratier tenderer til å («velge» å) utkjempes *andre typer kriger* enn ikke-demokratier. Som tidligere nevnt har vi for det første de krigene som oppstår som en konsekvens av *sikkerhetsdilemmaet* og den relaterte spiral- og eskaleringsdynamikken som ofte inntreffer – eller i alle fall ligger latent – i alvorlige (først og fremst territoriale) interessekonflikter mellom stater. I demokratiske dyader vil slike konflikter typisk bli løst på fredelig vis. Men når demokratiet er i interessekonflikt med et ikke-demokrati, vil demokratiets handlinger ventelig i langt større grad formes av eksistensen av og oppfatningen om gjensidig *mistillit*. Den antatte risikoen for et forkjøpsangrep og/eller tidlig militær eskalering foretatt av den andre staten gir også demokratiet en tilskyndelse til å vurdere lignende handlinger. Demokratier handler i slike situasjoner *av nødvendighet* etter realpolitisk eller strategisk (militær) logikk – noe Kant (2002 [1795]: 17) også understreket.

For det andre, og tatt i betraktning premisset om at staters minimumsmål er overlevelse, utkjempes *selvforsvarskriger* også av «pasifistiske» demokratier, og rettelig så, ifølge Kant (2002 [1795]: 16). For det tredje er rene *angrepskriger* eller *wars of conquest* – i alle fall om man bortser fra imperialismens storhetstid – sjelden noe reelt alternativ for demokratier, formentlig fordi dette strider mot liberale grunnprinsipper (Huth & Allee 2002).

Men for det fjerde, og i tilknytning til det forrige punktet, kan det hevdes at demokratier i økende grad utkjemper såkalt *liberale* eller *demokratiske intervensjonskriger* der sentrale mål for krigføringen gjerne inkluderer regimendring og spredning av liberale og demokratiske verdier og prinsipper (Finnemore 2003). Når det gjelder de nylige krigene mot Jugoslavia 1999, (til dels) Afghanistan 2001–2002, Irak 2003 og Libya 2011, er dette kriger hvis underliggende logikk ikke nødvendigvis står i motstrid til det faktum at de initieres og utkjempes av «pasifistiske» stater, særlig ettersom man i de aktuelle statene gjerne tolker eller legitimerer disse krigene med henvisning til prinsippet om at målet helliger middelet. I bunn og grunn dreier det seg her også om (en litt annen og mer særegen variant av) eksternalisering av demokratiske verdier. Demokratiene har angivelig «gode», pasifistiske, demokratiske verdier der respekten for enkeltindividet og grunnleggende menneskerettigheter står sentralt. Men innbyggere i autoritære regimer nyter ikke slike rettigheter, og dermed gir det mening – selv for «pasifister» – å hjelpe til med å fjerne selve barrieren mot utviklingen av slike verdier, altså det autoritære regimet (og da særlig hvis de forventede men-

neskelige og økonomiske kostnadene ved krigen er lave). Dette er kriger, men de *oppfattes* ikke nødvendigvis som tradisjonelle sådanne av de demokratiske regimene som utkjemper dem. For dette er kriger med et (selv)erklært «godt», til og med liberal-demokratisk formål som oven i kjøpet innbefatter en ytterligere utbredelse av demokratiet, som i sin tur – ifølge demokratisk fredsteori – vil redusere sannsynligheten for mellomstatlig krig mer generelt og på lengre sikt. Denne logikken står altså ikke nødvendigvis i kontrast til de empiriske resultatene fra forrige hovedseksjon. I tillegg viser studier av amerikansk opinion at denne typen kriger gjerne har betydelig støtte i demokratiets befolkning (Eichenberg 2007; Jentleson 1992; Jentleson & Britton 1998), hvilket også påvirker den politiske elitens tilbøyelighet til å initiere dem (Hildebrandt et al. 2013).

Men man kan også merke seg at selv såpass ulike teoretikere som Waltz (2001 [1959]: 103–14) og Kant (2010 [1795]: 19) er relativt enige om at denne typen legitimering i høyeste grad er tvilsom. For Waltz vil «messianistic interventionism» (103) altfor lett lede til «unlimited war for unlimited ends», eller «perpetual war for perpetual peace» (113). For Kant representerer en slik ytre innblanding «en krenkelse av rettighetene hos et folk som bare kjemper mot sin indre sykdom, og som ikke er avhengig av noe annet folk: Det ville vært en gitt skandale, og det ville gjøre alles autonomi usikker» (19).

I alle tilfeller virker det ikke urimelig å hevde eksistensen av både en dyadisk og en monadisk demokratisk fred, men der sistnevnte ikke gjelder absolutt eller i alle typer krig. «Realpolitisk» tankegang – inkludert bruk av militær makt når det er påkrevet – har utvilsomt en sentral plass også i demokratiers utenrikspolitikk, om enn ikke i særlig (om noen) grad innen demokratiske dyader. Samtidig gir våre resultater empirisk støtte til normargumentet innen demokratisk fredsteori. Det vil derfor ikke være urimelig å konkludere med at studier av mellomstatlig krig og militariserte konflikter bør anerkjenne at både demokratisk fredslitteratur og realismen (og, formodentlig, økonomisk fredsteori) inneholder (flere) plausible og empirisk holdbare argumenter og årsaksmekanismer. Teoriene virker å være mer komplementære enn konkurrerende. Men samtidig er «virkeområdet» til demokratisk fredsteori fremdeles, over 200 år etter Kant, forholdsvis snevert; befestede (liberal-) demokratiske regimer utgjør fortsatt et mindretall, og demokratiske normer (og institusjoner) virker å være fredsskapende først og fremst på *dyadisk* nivå.

Forslag til videre forskning

Den empiriske analysen i inneværende studie har kun operert på det bivariate planet. Den kan således anses å ha gitt en preliminær indikasjon på den empiriske holdbarheten til en svært sentral teoretisk forutsetning

innen demokratisk fredslitteraturens normative gren. Videre forskning bør, i våre øyne, vie langt større oppmerksomhet til individers – både borgeres og elites – verdier, oppfatninger og holdninger angående spørsmål om krig og fred. Det vil også være behov for studier som utforsker demokratiske normers (og institusjoners) rolle i ulike typer krig mer inngående, gjerne i form av dyptgående casestudier. Kanskje særskilt vil et empirisk fokus på liberale intervensjoner, samt mellomstatlige kriser og sikkerhetsdilemmaer, kunne bidra til ytterligere å avdekke forklaringskraften til demokratisk fredsteori.

Men altså savnes ikke minst forskning som systematisk undersøker forholdet mellom regimekarakteristika og individers holdninger til væpnet maktbruk. Antallet opinions- og verdibaserte studier har riktignok økt en del i de senere år, parallelt med fremveksten av konstruktivistiske, psykologiske og evolusjonære perspektiver innen demokratisk fredsforskning (Hayes 2012: 769). Men denne type studier baserer seg foreløpig stort sett på et noe snevert antall respondenter, og som regel utelukkes individer fra ikke-demokratiske regimer. Men alt i alt er trenden i forskningen lovende. I tillegg synes tilgangen på relevante data å øke, hvilket vil øke mulighetene vi har til å gi et empirisk fundert svar på et av demokratisk fredslitteraturens mest fundamentale spørsmål, nemlig om individers holdninger til bruk av væpnet makt også formes av selve den typen regime man tilhører. Dennes studiens forsøksvise svar på dette spørsmålet er «ja»: Borgere i demokratier innehar virkelig mer pasifistiske holdninger enn borgere av ikke-demokratier. Den demokratiske fred gjelder ikke ubetinget, absolutt eller i alle situasjoner – noe Kant heller aldri hevdet – men den demokratiske fred virker uansett å gjelde.

Om artikkelen

Forfatterne ønsker å rette en stor takk til Zan Strabac, Gunhild Hoogensen Gjørsv, Michael W. Doyle og *Internasjonal Politikks* anonyme fagfeller for utmerkede innspill.

Litteratur

- Babst, Dean V. (1964) Elective Governments – a Force for Peace. *The Wisconsin Sociologist*, 3(1): 9–14.
- Boix, Carles (2011) Democracy, Development, and the International System. *American Political Science Review*, 105(4): 809–828.
- Braumoeller, Bear F. (1997) Deadly Doves: Liberal Nationalism and the Democratic Peace in the Soviet Successor States. *International Studies Quarterly*, 41(3): 375–402.
- Bremer, Stuart A. (1992) Dangerous Dyads: Conditions Affecting the Likelihood of Interstate War, 1816–1965. *Journal of Conflict Resolution*, 36(2): 309–341.

- Bueno de Mesquita, Bruce & David Lalman (1992) *War and Reason: Domestic and International Imperatives*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Bueno de Mesquita, Bruce & Randolph M. Siverson (1995) War and the Survival of Leaders: A Comparative Study of Regime Types and Political Accountability. *American Political Science Review*, 89(4): 841–855.
- Bueno de Mesquita, Bruce et al. (1999) An Institutional Explanation of the Democratic Peace. *American Political Science Review*, 93(4): 791–807.
- Cederman, Lars-Erik (2001). Back to Kant: Reinterpreting the Democratic Peace as a Macrohistorical Learning Process. *American Political Science Review*, 95(1): 15–31.
- Chan, Steve (1984) Mirror, Mirror on the Wall ... Are the Freer Countries More Pacific? *Journal of Conflict Resolution*, 28(4): 617–648.
- Dafoe, Allan, John R. Oneal & Bruce M. Russett (2013) The Democratic Peace: Weighing the Evidence and Cautious Inference. *International Studies Quarterly*, 57(1): 201–214.
- Danilovic, Vesna & Joe Clare (2007) The Kantian Liberal Peace (Revisited). *American Journal of Political Science*, 51(2): 397–414.
- Dixon, William J. (1993) Democracy and the Management of International Conflict. *Journal of Conflict Resolution*, 37(1): 42–68.
- Dixon, William J. (1994) Democracy and the Peaceful Settlement of International Conflict. *American Political Science Review*, 88(1): 14–32.
- Doyle, Michael W. (1983) Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs. *Philosophy & Public Affairs*, 12(3): 205–235.
- Doyle, Michael W. (1986) Liberalism and World Politics. *American Political Science Review*, 80(4): 1151–1169.
- Doyle, Michael W. (2005) Three Pillars of the Liberal Peace. *American Political Science Review*, 99(3): 463–466.
- Eichenberg, Richard C. (2005) Victory Has Many Friends: U.S. Public Opinion and the Use of Military Force, 1981–2005. *International Security*, 30(1): 140–177.
- Eichenberg, Richard C. (2007) Citizen Opinion on Foreign Policy and World Politics. I Russell J. Dalton & Hans-Dieter Klingemann (red.) *The Oxford Handbook of Political Behavior*. Oxford: Oxford University Press (383–400).
- Epstein, David L. et al. (2006) Democratic Transitions. *American Journal of Political Science*, 50(3): 551–569.
- Farber, Henry S. & Joanne Gowa (1995) Polities and Peace. *International Security*, 20(2): 123–146.
- Farber, Henry S. & Joanne Gowa (1997) Common Interests or Common Polities? Reinterpreting the Democratic Peace. *Journal of Politics*, 59(2): 393–417.
- Feaver, Peter D. & Christopher Gelpi (2004) *Choosing Your Battles: American Civil-Military Relations and the Use of Force*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Finnemore, Martha (2003) *The Purpose of Intervention: Changing Beliefs about the Use of Force*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Gartzke, Erik (2007) The Capitalist Peace. *American Journal of Political Science*, 51(1): 166–191.
- Gates, Scott, Torbjørn L. Knutsen & Jonathon W. Moses (1996) Democracy and Peace: A More Skeptical View. *Journal of Peace Research*, 33(1): 1–10.

- Gelpi, Christopher F. & Michael Griesdorf (2001) Winners or Losers? Democracies in International Crisis, 1918–94. *American Political Science Review*, 95(3): 633–647.
- Gelpi, Christopher, Peter D. Feaver & Jason Reifler (2005–2006) Success Matters: Casualty Sensitivity and the War in Iraq. *International Security*, 30(3): 7–46.
- Geva, Nehemia, Karl DeRouen & Alex Mintz (1993) The Political Incentive Explanation of the ‘Democratic Peace’ Phenomenon: Evidence from Experimental Research. *International Interactions*, 18(3): 215–229.
- Geva, Nehemia & D. Christopher Hanson (1999) Cultural Similarity, Foreign Policy Actions, and Regime Perception: An Experimental Study. *Political Psychology*, 20(4): 803–827.
- Gleditsch, Nils Petter & Håvard Hegre (1997) Peace and Democracy: Three Levels of Analysis. *Journal of Conflict Resolution*, 41(2): 283–310.
- Hayes, Jarrod (2012) The Democratic Peace and the New Evolution of an Old Idea. *European Journal of International Relations*, 18(4): 767–791.
- Hegre, Håvard (2014) Democracy and Armed Conflict. *Journal of Peace Research*, 51(2): 159–172.
- Hildebrandt, Timothy et al. (2013) The Domestic Politics of Humanitarian Intervention: Public Opinion, Partisanship, and Ideology. *Foreign Policy Analysis*, 9(3): 243–266.
- Huth, Paul K. & Todd L. Allee (2002) *The Democratic Peace and Territorial Conflict in the Twentieth Century*. New York: Cambridge University Press.
- Jentleson, Bruce W. (1992) The Pretty Prudent Public: Post Post-Vietnam American Opinion on the Use of Military Force. *International Studies Quarterly*, 36(1): 49–73.
- Jentleson, Bruce W. & Rebecca L. Britton (1998) Still Pretty Post-Cold War American Public Opinion on the Use of Military Force. *Journal of Conflict Resolution*, 42(4): 395–417.
- Johns, Robert & Graeme A. M. Davies (2012) Democratic Peace or Clash of Civilizations? Target States and Support for War in Britain and the United States. *Journal of Politics*, 74(4): 1038–1052.
- Kant, Immanuel (2002 [1795]) *Den evige fred – en filosofisk plan*. Oversatt av Øystein Skar. Oslo: Aschehoug.
- Kinsella, David (2005) No Rest for the Democratic Peace. *American Political Science Review*, 99(3): 453–457.
- Lake, David A. (1992) Powerful Pacifists: Democratic States and War. *American Political Science Review*, 86(1): 24–37.
- Larson, Eric V. (1996) *Casualties and Consensus: The Historical Role of Casualties in Domestic Support for US Wars and Military Operations*. Santa Monica, CA: Rand.
- Larson, Erik V. & Bogdan Sarych (2005) *American Public Support for U.S. Military Operations from Mogadishu to Bagdad*. Santa Monica, CA: Rand.
- Layne, Christopher (1994) Kant or Cant: The Myth of the Democratic Peace. *International Security*, 19(2): 5–49.
- Leblang, David & Steve Chan (2003) Explaining Wars Fought by Established Democracies: Do Institutional Constraints Matter? *Political Research Quarterly*, 56(4): 385–400.

- Lian, Bradley & John R. Oneal (1993) Presidents, the Use of Military Force, and Public Opinion. *Journal of Conflict Resolution*, 37(2): 277–300.
- Mandelbaum, Michael (1998–1999) Is Major War Obsolete? *Survival*, 40(4): 20–38.
- Mansfield, Edward D. & Jack Snyder (1995) Democratization and the Danger of War. *International Security*, 20(1): 5–38.
- Mansfield, Edward D. & Jack Snyder (2002) Incomplete Democratization and the Outbreak of Military Disputes. *International Studies Quarterly*, 46(4): 529–549.
- Maoz, Zeev (1997) The Controversy over the Democratic Peace: Rearguard Action or Cracks in the Wall? *International Security*, 22(1): 162–198.
- Maoz, Zeev & Bruce Russett (1992) Alliances, Contiguity, Wealth, and Political Stability: Is the Lack of Conflict among Democracies a Statistical Artefact? *International Interactions*, 17(3): 245–268.
- Maoz, Zeev & Bruce Russett (1993) Normative and Structural Causes of Democratic Peace, 1946–1986. *American Political Science Review*, 87(3): 624–638.
- Maoz, Zeev & Nasrin Abdolali (1989) Regime Types and International Conflict, 1816–1976. *Journal of Conflict Resolution*, 33(1): 3–35.
- Marshall, Monty G., Ted Robert Gurr & Keith Jagers (2010) Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2009. Dataset Users' Manual. Vienna, VA: Center for Systemic Peace.
- McDonald, Patrick J. (2009) *The Invisible Hand of Peace: Capitalism, the War Machine, and International Relations Theory*. New York: Cambridge University Press.
- McMillan, John (2003) Beyond the Separate Democratic Peace. *Journal of Peace Research*, 40(2): 233–243.
- Mearsheimer, John J. (1990) Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War. *International Security*, 15(1): 5–56.
- Mintz, Alex & Nehemia Geva (1993) Why Don't Democracies Fight Each Other?: An Experimental Study. *Journal of Conflict Resolution*, 37(3): 484–503.
- Morgan, Clifton T. & Sally H. Campbell (1991) Domestic Structures, Decisional Constraints, and War: So Why Kant Democracies Fight? *Journal of Conflict Resolution*, 35(2): 187–211.
- Mousseau, Michael (2013) The Democratic Peace Unraveled: It's the Economy. *International Studies Quarterly*, 57(1): 186–197.
- Mousseau, Michael, Håvard Hegre & John R. Oneal (2003) How the Wealth of Nations Conditions the Liberal Peace. *European Journal of International Relations*, 9(2): 277–314.
- Mueller, John E. (1973) *War, Presidency, and Public Opinion*. New York: Wiley.
- Norris, Pippa (2011) *Democratic Deficit*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oneal, John R. & James Lee Ray (1997) New Tests of the Democratic Peace: Controlling for Economic Interdependence, 1950–85. *Political Research Quarterly*, 50(4): 751–775.
- Owen, John M. (1997) *Liberal Peace, Liberal War: American Politics and International Security*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Owen, John M. (1994) How Liberalism Produces Democratic Peace. *International Security*, 19(2): 87–125.

- Paez, Dario et al. (2008) 'Remembering' World War II and Willingness to Fight: Socio-cultural Factors in the Social Representation of Historical Warfare across 22 Societies. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(4): 373–380.
- Raymond, Gregory A. (1994) Democracies, Disputes, and Third-party Intermediaries. *Journal of Conflict Resolution*, 38(1): 24–42.
- Reiter, Dan & Allan C. Stam (2002) *Democracies at War*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Reiter, Dan & Erik R. Tillman (2002) Public, Legislative, and Executive Constraints on the Democratic Initiation of Conflict. *Journal of Politics*, 64(3): 810–826.
- Risse-Kappen, Thomas (1995) Democratic Peace – Warlike Democracies? A Social Constructivist Interpretation of the Liberal Argument. *European Journal of International Relations*, 1(4): 491–517.
- Rock, Stephen R. (1997) Anglo-US Relations, 1845–1930: Did Shared Liberal Values and Democratic Institutions Keep the Peace? I Miriam Fendius Elman (red.) *Paths to Peace: Is Democracy the Answer?* Cambridge, MA: MIT Press (101–149).
- Rosato, Sebastian (2003) The Flawed Logic of Democratic Peace Theory. *American Political Science Review*, 97(4): 585–602.
- Rosecrance, Richard & Peter Thompson (2003) Trade, Foreign Investment, and Security. *Annual Review of Political Science*, 6(1): 377–398.
- Rousseau, David L. (2006) *Identifying Threats and Threatening Identities: The Social Construction of Realism and Liberalism*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Rousseau, David L. et al. (1996) Assessing the Dyadic Nature of the Democratic Peace, 1918–88. *American Political Science Review*, 90(3): 512–533.
- Rummel, Rudolph J. (1979) *Understanding Conflict and War*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Rummel, Rudolph J. (1995) Democracies ARE Less Warlike than Other Regimes. *European Journal of International Relations*, 1(4): 457–479.
- Russett, Bruce (1990) *Controlling the Sword: The Democratic Governance of National Security*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Russett, Bruce (1993) *Grasping the Democratic Peace: Principles for a Post-Cold War World*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Russett, Bruce (2010) Capitalism or Democracy? Not So Fast. *International Interactions*, 36(2): 198–205.
- Russett, Bruce & John Oneal (2001) *Triangulating Peace: Democracy, Interdependence, and International Organizations*. New York: W. W. Norton and Company.
- Schelling, Thomas C. (2008 [1966]) *Arms and Influence*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Siverson, Randolph (1995) Democracies and War Participation: In Defence of the Institutional Constraints Argument. *European Journal of International Relations*, 1(4): 481–489.
- Small, Melvin & J. David Singer (1976) The War-Proneness of Democratic Regimes. *Jerusalem Journal of International Relations*, 1(4): 50–69.
- Spiro, David (1994) The Insignificance of the Liberal Peace. *International Security*, 19(2): 50–86.
- Tomz, Michael & Jessica L. Weeks (2013) Public Opinion and the Democratic Peace. *American Journal of Political Science*, 107(4): 849–65.

- Torgler, Benno (2003) Why Do People Go to War? *Defence and Peace Economics*, 14(4): 261–280.
- Waltz, Kenneth N. (2000) Structural Realism after the Cold War. *International Security*, 25(1): 5–41.
- Waltz, Kenneth N. (2001 [1959]) *Man, the State and War. A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press.
- Ward, Michael D. & Kristian S. Gleditsch (1998) Democratizing for Peace. *American Political Science Review*, 92(1): 51–62.
- Weart, Spencer R. (1998) *Never at War: Why Democracies Will Not Fight One Another*. New Haven, CT: Yale University Press.